

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 2 päivänä heinäkuuta 2012

395/2012

Laki

laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella

Annettu Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2012

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa laivaväen työ- ja asuinympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä mahdollisuus asianmukaiseen ravintoon, virkistykseen ja vapaa-ajanviettoon aluksella.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan suomalaiseen alukseen, jolla työskentelee laivaväkeä.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) puolustus- ja merivartiotehtäviin käytävään valtion alukseen;
- 2) kantosiipi-, ilmatyyny- ja perinnealukseen;
- 3) kalastusalukseen, jonka pituus on alle 24 metriä.

Ulkomaiseen alukseen, joka on Suomen vesialueella, sovelletaan merityöyleissopimuksen määräyksiä.

HE 140/2011
TyVM 2/2012
EV 6/2012

Neuvoston direktiivi 2009/13/EY; EUVL L 124, 20.5.2009

3 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain lisäksi on noudatettava, mitä työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetään.

Aluksen meriturvallisuudesta ja Liikenteen turvallisuusviraston suorittamasta valvonnasta säädetään erikseen.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *bruttovetoisuudella* vuoden 1969 kansainvälisen aluksenmittausyleissopimuksen (SopS 31/1982) liitteen I säännön 3 mukaista bruttovetoisuutta; puskiijan ja proomun muodostaman kiinteän yhdistelmän bruttovetoisuus on näiden yhteenlaskettu bruttovetoisuus;

2) *laivaväellä* aluksella säännöllisesti työskenteleviä;

3) *laivanisännällä* sellaista aluksen omistajaa, koko aluksen vuokraajaa tai muuta luonnollista tai oikeushenkilöä, joka joko yksinään tai yhdessä toisten henkilöiden kanssa käyttää tosiasiallista määräysvaltaa aluksella;

4) *työympäristöllä* aluksessa sisällä ja ulkona olevia työtiloja, henkilöstötiloja ja kulkuteitä sekä niiden fysikaalisia olosuhteita ja varustusta;

5) *asuintiloilla* makuuhyttejä, päivähyttejä, ruokailutiloja, saniteettitiloja, virkistys- ja vapaa-ajanviettotiloja, sairashyttejä sekä näihin tiloihin liittyviä käytäviä;

6) *merityöyleissopimuksella* kansainvälisen työjärjestön merityötä koskevaa vuoden 2006 yleissopimusta;

7) *päällystöllä* aluksen päällikköä, konepäällikköä, perämiestä, konemestaria, talousosaston esimiestä ja muuta esimiesasemassa olevaa henkilöä.

2 luku

Aluksen suunnittelu sekä alusta koskevat tarkastukset ja lausunnot

5 §

Työ- ja asuintilojen suunnittelu ja rakentaminen

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että Suomen lipun alle tilattavan uuden aluksen työ- ja asuintilat sekä tiloissa käytettävät koneet, työvälineet ja muut laitteet suunnitellaan ja rakennetaan sellaisiksi, ettei niistä aiheudu haittaa tai vaaraa laivaväen turvallisuudelle ja terveydelle. Laivanisännällä on vastaava huolehtimisvelvollisuus, jos aluksella tehdään olennaisia muutostöitä.

6 §

Käyttöönottotarkastus

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että uudella tai Suomen lipun alle siirtyvällä aluksella tehdään käyttöönottotarkastus. Käyttöönottotarkastuksessa työsuojeluviranomainen varmistaa, että aluksen työ- ja asuintilat ovat säännösten ja määräysten mukaiset. Käyttöönottotarkastus on tehtävä jos mahdollista ennen aluksen käyttöön ottamista, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa käyttöönottamisesta. Vastaavasti on menettävä, jos aluksella tehdään olennaisia muutostöitä.

7 §

Määräaikaistarkastus

Työsuojeluviranomaisen on tarkastettava alus, jonka bruttovetoisuus on yli 199, vähintään kolmen vuoden välein käyttöönotosta.

8 §

Merityösertifikaattiin liittyvät tarkastukset ja lausunnot

Työsuojeluviranomainen antaa Liikenteen turvallisuusvirastolle merityöyleissopimuksessa tarkoitetun *merityösertifikaatin* myöntämistä varten lausunnon sopimuksen liitteessä A5-1 mainituista asioista.

Merityösertifikaatista ja sen myöntämisen edellytyksistä säädetään aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 57 §:n 3 momentissa.

9 §

Käyttöönottotarkastuksen maksullisuus ja matkakulut

Työsuojeluviranomaisen tekemästä käyttöönottotarkastuksesta peritään hakijalta maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Ulkomailta tehtävän käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksen matkakulut peritään laivanisännältä.

3 luku

Työympäristö

10 §

Työympäristö

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että aluksen työympäristö on turvallinen eikä aiheuta vaaraa laivaväen terveydelle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä aluksen työympäristöstä, työtilojen sijoittelusta, fysikaalisista ominaisuuksista, kulkuteistä, varustuksesta, kunnossapidosta ja muista työtilojen turvallisuuteen ja terveellisyyteen vaikuttavista tekeistä.

4 luku

Asuintilat ja virkistysmahdollisuudet

11 §

Asuintilat

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että laivaväen asuintilat ovat **asianmukaiset** ja turvalliset. **Tämän säännöksen soveltamisessa on otettava huomioon ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) ja IMO:n yleiskokouksen 17 päivänä marraskuuta 1983 antamaan päätöslauselmaan A.534(13) sisältyvät erikoisaluksia koskevat määräykset.**

Jos aluksella asutaan, aluksella on oltava yhden hengen makuuhuutti jokaista laivaväkeen kuuluvaa kohden lukuun ottamatta aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain 2 §:n 19 kohdassa tarkoitettua alusta (*matkustaja-alus*).

Työsuojeluviranomainen voi hakemuksesta ja asianomaisia merenkulkualan järjestöjä kuultuaan myöntää makuuhyttien vähimmäismäärästä poikkeuksen erityisistä syistä sellaisen mekaanisesti omalla käyttövoimalla liikkuvan aluksen osalta, joka kuljettaa miehistöön kuuluvien lisäksi enemmän kuin 12 erityistehtävissä aluksella toimivaa ja jota käytetään tieteelliseen tutkimukseen, merihenkilöstön koulutukseen, kaapelinlaskuun, aluksiin ja muuhun omaisuuteen kohdistuvaan meripelastukseen tai muuhun vastaavaan erikoistarkoitukseen sekä bruttovetoisuudeltaan alle 1 000 alusten osalta.

Poikkeuslupaa koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Makuuhyttien lukumäärää arvioitaessa on otettava huomioon myös alukselle säännöllisesti tulevat harjoittelijat.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asuintilojen sijoittelusta, koosta, rakenteesta, varustuksesta, fyysikaalisista ominaisuuksista, kunnossapidosta ja muista asuintilojen asianmukaisuuteen ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä ja poikkeuslupaan liittyvistä menettelyistä.

12 §

Asuintilojen tarkastus

Aluksen päälliköllä on oikeus tarkastaa laivaväen hallussa olevat asuintilat, jos on syytä epäillä, että asuintilat eivät täytä terveyttä ja turvallisuutta koskevia vaatimuksia tai jos tarkastus on välttämätön asuintilojen asuinkelpoisuuden varmistamiseksi. Ainakin yhden miehistön edustajan on oltava läsnä tarkastuksessa. Tarkastuksesta on tehtävä merkintä laivapäiväkirjaan.

13 §

Virkistystilat

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että aluksella on asianmukaiset tilat ja välineet laivaväen virkistäytymistä ja vapaa-ajan viettoa varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä aluksen virkistystilojen sijoittelusta, koosta, rakenteesta, lukumäärästä, varustuksesta, fyysikaalisista ominaisuuksista, kunnossapidosta ja muista virkistystilojen ja **virkistäytymisen** asianmukaisuuteen vaikuttavista tekijöistä.

5 luku

Ruoka ja ruokahuolto

14 §

Ruoka

Laivanisäntä huolehtii siitä, että laivaväellä on työjakson aikana mahdollisuus maksuttomaan ruokailuun ja että asianmukaista ruokaa ja juomavettä on laivaväen erilaiset kulttuuriset ja uskonnolliset taustat sekä terveydelliset seikat huomioon ottaen riittävästi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia ruokaa ja juomavettä koskevia säännöksiä.

15§

Ruokahuolto

Laivanisäntä huolehtii siitä, että aluksella on ruoan valmistukseen, tarjoiluun ja säilyttä-

miseen riittävät ja tarkoituksenmukaiset tilat ja että ruokaa ja juomaa käsitellään siten, ettei niistä aiheudu vaaraa laivaväen terveydelle.

Ruoanvalmistuksesta vastaavalla henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä ammattitaito.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ruokahuollosta aluksella.

16 §

Ruokapäiväkirja

Aluksen päällikön tai muun päällystöön kuuluvan henkilön on pidettävä ruokapäiväkirjaa. Matkustaja-aluksilla, joilla matkustajilla ja laivaväellä on yhteinen ruokahuolto, ei erillistä ruokapäiväkirjaa tarvitse pitää.

17 §

Ruokahuollon tarkastus

Aluksen päällikön tai muun päällystöön kuuluvan on tarkastettava säännöllisesti yhdessä ruokahuollosta vastaavan henkilön kanssa aluksen:

- 1) ruoka- ja juomavarasto;
- 2) ruoan ja juomaveden varastointiin ja käsittelyyn käytettävät tilat ja laitteet;
- 3) ruoan valmistuksessa ja tarjoilussa käytettävät keittiövälineet ja aluksen keittiö.

Miehistön edustajille on varattava näiden pyynnöstä tilaisuus osallistua 1 momentissa tarkoitettuun tarkastukseen.

Tarkastuksesta on tehtävä merkintä laivapäiväkirjaan.

6 luku

Valvonta ja viranomaisyhteistyö

18 §

Lain noudattamisen valvonta

Työsuojeluviranomainen valvoo tämän lain noudattamista siten kuin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta annetussa laissa (44/2006) säädetään.

Ulkomaalaisen aluksen osalta työsuojeluviranomainen valvoo sitä, että merityöyleis-sopimuksen vaatimukset työsuhteen ehdoista, aluksen työ- ja asuintilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oikeudesta asianmukaiseen ravintoon, virkistäytymiseen ja vapaa-ajan viettoon täyttyvät.

19 §

Yhteistoiminta ja virka-apu

Työsuojeluviranomaisen ja Liikenteen turvallisuusviraston on annettava pyynnöstä virka-apua toisilleen aluksia koskevien säännösten noudattamisen valvonnassa. Työsuojeluviranomaisella ja Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada salassapitosäätöjen estämättä alukseen kohdistuvaa valvontaa varten välttämättömiä tietoja toisiltaan.

Työsuojeluviranomainen ja Liikenteen turvallisuusvirasto tekevät tarvittaessa yhteisiä tarkastuksia, jotka liittyvät merityösertifikaatin myöntämiseen tai ulkomaalaisten alusten valvontaan.

Työsuojeluviranomaisen tai Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava tarvittaessa toisilleen laiminlyönnistä tai epäkohdasta, jonka se on havainnut oman valvontansa yhteydessä, mutta joka kuuluu toisen viranomaisen valvottaviin asioihin. Kun Liikenteen turvallisuusvirasto on ilmoittanut työsuojeluviranomaiselle ulkomaalaisen aluksen työ- tai asuintilojen tarkastuksen tarpeellisuudesta, työsuojeluviranomaisen on toimittava viipymättä, jollei ilmoituksesta muuta johdu.

7 luku

Rangaistussäännökset ja toimivaltainen tuomioistuim

20 §

Merityörikkomus

Laivanisäntä tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tässä laissa säädetyn velvollisuuden

1) ilmoittaa alus käyttöönottotarkastettavaksi 6 §:n mukaisesti,

2) pitää ruokapäiväkirjaa 16 §:n mukaisesti tai

3) pitää säädökset ja sopimukset nähtävänä 22 §:n mukaisesti,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *merityörikomuksesta* sakkoon.

Rangaistus työturvallisuusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 47 luvun 1 §:ssä.

21 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Toimivaltaisesta tuomioistuimesta tähän lakiin perustuvassa riita- tai rikosasiassa säädetään merilain (674/1994) 21 luvussa.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2012

Tasavallan Presidentti
SAULI NIINISTÖ

Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko

8 luku

Erinäiset säännökset

22 §

Lain nähtävänä pitäminen työpaikalla

Tämä laki ja sen nojalla annetut säädökset sekä merityöyleissopimus on pidettävä laivaväen nähtävinä työpaikalla.

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2012. Lain 2 §:n 3 momentti ja 18 §:n 2 momentti tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävänä ajankohdantana.

Lain 11 §:n 2 ja 4 momentin säännöksiä laivaväen ja alukselle tulevien harjoittelijoiden asuinhyteistä sovelletaan aluksiin, joiden köli on laskettu kuusi kuukautta lain voimaantumisen jälkeen.

